

Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU22

Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i ordningslagen.

Lagändringen innebär att offentliga danstillställningar som äger rum på en plats som inte är offentlig ska få anordnas utan tillstånd. Ordnings- och säkerhetsaspekter ska i stället tillgodoses genom att dessa tillställningar anmäls till Polismyndigheten.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:67 Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig.

Fem yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:67 och avslår motionerna 2022/23:103 av Oliver Rosengren m.fl. (M) yrkande 6, 2022/23:328 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C), 2022/23:329 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 2, 2022/23:931 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 och 2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 5.

Stockholm den 11 maj 2023

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Ardalan Shekarabi (S), Louise Meijer (M), Annika Strandhäll (S), Adam Martinen (SD), Petter Löberg (S), Mikael Damsgaard (M), Anna Wallentheim (S), Katja Nyberg (SD), Mattias Vepsä (S), Charlotte Nordström (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson (SD), Rasmus Ling (MP) och Juno Blom (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2022/23:67 Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig. I propositionen föreslår regeringen en ändring i ordningslagen (1993:1617).

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. I ärendet behandlas fem yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har riktat två tillkännagivanden till regeringen om att kravet på tillstånd för att få anordna offentliga dans-tillställningar ska tas bort (bet. 2015/16:JuU20, rskr. 2015/16:197 och bet. 2019/20:JuU25, rskr. 2019/20:256).

Utskottets överväganden

Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i ordningslagen. Lagändringen innebär att offentliga danstillställningar som äger rum på en plats som inte är offentlig ska få anordnas utan tillstånd. Ordnings- och säkerhetsaspekter ska i stället tillgodoses genom att dessa tillställningar anmäls till Polismyndigheten.

Riksdagen avslår fem motionsyrkanden med hänvisning till att de får anses vara i huvudsak tillgodosedda genom propositionen.

Propositionen

Gällande rätt

Bestämmelser om offentliga tillställningar finns i ordningslagen (1993:1617). Med offentlig tillställning avses tävlingar och uppvisningar i sport, idrott och flygning, danstillställningar, tivolinöjen och festtåg, marknader och mässor samt andra tillställningar som inte är att anse som allmänna sammankomster eller cirkusföreställningar (2 kap. 3 § första stycket). En förutsättning för att tillställningen ska anses vara offentlig är att den anordnas för allmänheten eller att allmänheten har tillträde till den (2 kap. 3 § andra stycket).

Offentliga tillställningar kräver tillstånd när de anordnas på offentlig plats (2 kap. 4 §). Med offentlig plats avses i huvudsak allmänna vägar, gator, vägar, torg, parker och andra platser som i detaljplan redovisas som allmän plats och som har upplåtits för sitt ändamål (1 kap. 2 §). Vissa särskilt angivna offentliga tillställningar kräver tillstånd även när de anordnas på en annan plats än en offentlig sådan. Detta gäller bl.a. för offentliga danstillställningar. Det finns inte någon närmare definition av begreppet danstillställning i ordningslagen eller i förarbetena. För att avgöra om det är fråga om en danstillställning brukar det i praxis göras en helhetsbedömning av relevanta faktorer. Underlåtenhet att ansöka om tillstånd för en offentlig danstillställning är förenat med straffansvar (2 kap. 29 § första stycket 1). Sådant straffansvar förutsätter emellertid att anordnaren har haft uppsåt att anordna en danstillställning eller att en danstillställning kommit att hållas genom oaktsamhet. Enstaka tillfällen där gäster börjar spontandansa faller utanför det straffreglerade området.

De offentliga tillställningar som inte omfattas av krav på tillstånd, t.ex. idrottsevenemang på ett enskilt område, omfattas i stället av ordningslagens bestämmelser om anmälan (2 kap. 5 §). Det innebär att offentliga tillställningar som anordnas inom ett område som redovisas i en detaljplan ska

anmälas. Utanför detaljplanelagt område blir offentliga tillställningar anmälningspliktiga endast om de anordnas utomhus och det på grund av det förväntade antalet deltagare vid sammankomsten eller tillställningen finns risk för att ordningen störs eller säkerheten äventyras vid den, eller som en direkt följd av den, i dess omedelbara omgivning eller för att trafiken störs. Det finns även en möjlighet för anordnare att befrias från skyldigheten att anmäla offentliga tillställningar av visst slag. Exempelvis kan arrangörer av vissa regelbundet återkommande evenemang befrias från anmälningsskyldighet när det gäller kommande arrangemang.

Det är den som anordnar en offentlig tillställning som har ansvar för att det råder god ordning vid tillställningen (2 kap. 16 §). Det finns inte någon skillnad i anordnarens ansvar för ordningen och säkerheten beroende av om tillställningen kräver tillstånd eller anmälan.

Behovet av ny reglering

I dag krävs tillstånd för att anordna en offentlig danstillställning, oavsett var den hålls och utan hänsyn till danstillställningens art eller omfattning. Regeringen lyfter fram att kravet på tillstånd för att anordna offentliga danstillställningar länge har varit föremål för diskussion. Det har framförts att kravet är byråkratiskt, onödigt och förlegat och att det bygger på ålderdomlig moral. Vidare har det framkommit att aktörer anser att kravet på tillstånd för att anordna offentliga danstillställningar är en kostsam och administrativt betungande börda. Det brukar också påpekas att det absoluta tillståndskravet inte är motiverat när det t.ex. rör sig om alkoholfria tillställningar som hålls för ett mindre antal deltagare och i lokaler som är anpassade för detta. Det har i en utredning som haft i uppdrag att lämna förslag på regelförenklingar för småföretagare förts fram att kravet på danstillstånd är omotiverat och oproportionerligt för att ingen, inte heller lagstiftaren, har någon önskan om att förbjuda eller inskränka individers dansande (SOU 2021:60 s. 222 f.). Regeringen gör bedömningen att en stor del av den kritik som framförts mot dagens tillståndskrav är rimlig och befogad. Det kan enligt regeringen ifrågasättas om kravet på tillstånd för danstillställningar på annan plats än offentlig är ett proportionerligt ingrepp i enskildas handlingsfrihet och om tillståndskravet verkligen svarar mot ett påtagligt behov. Regeringen ser visserligen vinster med att Polismyndigheten får vetskap om danstillställningar som innebär ordnings- och säkerhetsrisker men anser att det finns goda förutsättningar att tillgodose detta genom mindre ingripande åtgärder.

Avskaffat krav på tillstånd

Regeringen föreslår att kravet på tillstånd för att anordna en offentlig danstillställning på annan än offentlig plats ska tas bort. Ordnings- och säkerhetsaspekter bör enligt regeringen i stället tillgodoses genom att dessa tillställningar anmäls till Polismyndigheten. Regeringen anför att även om

anordnaren är ansvarig för ordningen och säkerheten vid tillställningen är det ändå ytterst staten som ska säkerställa allmänhetens skydd. Det finns därför också fortsättningsvis ett berättigat intresse för Polismyndigheten att få information om att en offentlig danstillställning ska äga rum, även om den är tillståndsfri. Genom ett anmälningsförfarande blir offentliga danstillställningar föremål för samma förfarande som redan i dag gäller för andra tillställningar som lockar en stor publik, t.ex. idrottsevenemang som ofta anordnas utan tillstånd eftersom de i regel inte äger rum på offentlig plats. Genom anmälningsförfarandet uppmärksammas anordnaren på vilka skyldigheter den har enligt ordningslagen och annan skyddslagstiftning.

Av ordningslagen följer att sådana offentliga danstillställningar som inte kräver tillstånd som huvudregel ska anmälas (2 kap. 5 §). Förslaget att ta bort särregleringen av tillstånd för offentliga danstillställningar innebär därmed per automatik att danstillställningar på annan plats än offentlig träffas av ordningslagens bestämmelser om anmälningsplikt.

Vad gäller kravet på tillstånd för en offentlig danstillställning på en offentlig plats anser regeringen att det bör behållas oförändrat. Det motiveras bl.a. med att det på offentliga platser finns risk för störningar av trafiken och den övriga framkomligheten samt en risk för att den aktuella platsen är upptagen på grund av någon annan aktivitet. För sådana offentliga platser som förvaltas av kommunen gäller dessutom kommunal vetorätt enligt 3 kap. 2 § ordningslagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023. Den nya ordningen ska tillämpas för danstillställningar som äger rum efter ikraftträdandet. Detta gäller även om en ansökan har lämnats in före denna tidpunkt. Att så är fallet föreslår regeringen av tydlighetsskäl ska anges i en övergångsbestämmelse.

Beredningskravet enligt 7 kap. 2 § regeringsformen

I propositionen noterar regeringen att Lagrådet anser att beredningen av lagstiftningsärendet har blivit ofullständig och därför förordar att förslaget remitteras i sin slutliga form innan det fattas beslut om en proposition.

Regeringen framhåller att utredningen hade i uppdrag att ta ställning till om kravet på tillstånd skulle tas bort eller förändras i något avseende. I promemorian lämnades två alternativa lagförslag, varav det ena innebar införande av ett riskbaserat tillståndskrav och det andra innebar ett avskaffande av tillståndskravet och ett införande av en anmälningsplikt. Utredningen förordade det riskbaserade tillståndskravet. I promemorian redogjordes för för- och nackdelar med ett tillståndskrav och det lämnades också en analys av om en anmälningsplikt är tillräcklig. Promemorian har varit ute på remiss. Majoriteten av remissinstanserna tillstyrkte förslaget om ett riskbaserat tillståndskrav. Några uttryckte också särskilt att tillståndskravet

bör vara kvar i någon form. Ett fåtal remissinstanser angav tvärtom att de föredrog det alternativa förslaget om att avskaffa tillståndskravet.

Regeringen anför att remissinstanserna således har haft möjlighet att yttra sig över såväl utredningens analyser som de båda lagförslagen. Därutöver har Polismyndigheten, som bedöms vara den aktör som i första hand kan ha motsstående intressen, under hand fått möjlighet att yttra sig över förslaget i propositionen. Polismyndigheten hade inte några invändningar mot att förslaget genomförs.

Regeringen anser mot denna bakgrund att förslaget har beretts i enlighet med 7 kap. 2 § regeringsformen. Det faktum att remissinstanser valt att inte yttra sig över, alternativt varit kritiska till, förslaget att avskaffa tillståndskravet ändrar inte regeringens bedömning. Enligt regeringens mening har det därför saknats skäl att remittera förslaget i dess slutliga form innan man fattade beslut om propositionen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden om att avskaffa kravet på tillstånd för att anordna offentliga danstillställningar. Vid behandlingen av yrkanden från allmänna motionstiden våren 2016 (bet. 2015/16:JuU20) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att kravet på tillstånd ska avskaffas. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2015/16:197). Liknande motionsyrkanden avstyrktes av utskottet under de tre efterföljande åren med hänvisning till att frågan var under beredning inom Regeringskansliet (bet. 2016/17:JuU18 s. 56 f., bet. 2017/18:JuU13 s. 106 och bet. 2018/19:JuU10 s. 35). Vid behandlingen av liknande yrkanden om danstillstånd under våren 2020 ansåg utskottet att frågan inte längre kunde avvaktas och föreslog därför ett nytt tillkännagivande till regeringen (bet. 2019/20:JuU25 s. 32 f.). Utskottet uttryckte förståelse för att tillståndskravet inte kunde avskaffas under rådande pandemi, men att utskottet emotsåg att regeringen skyndsamt skulle återkomma till riksdagen med ett lagförslag som kunde börja gälla när coronakrisen var över. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:256).

Liknande motionsyrkanden avstyrktes av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:JuU23 s. 112 f.). Utskottet uttalade att utskottet utgick från att regeringen arbetade med frågan och skyndsamt skulle återkomma med ett lagförslag när detta var möjligt. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:395).

Våren 2022 anförde utskottet att det tidigare uttryckt förståelse för att tillståndskravet inte kunde avskaffas under coronapandemin. Eftersom arbete pågick inom Regeringskansliet med att ta fram en lagrådsremiss ansåg utskottet att det saknades anledning att på nytt göra ett tillkännagivande i saken. Dock ville utskottet understryka att det återstående arbetet borde ske skyndsamt i syfte att överlämna ett lagförslag till riksdagen i närtid, eftersom det hade gått lång tid sedan riksdagen gjorde ett tillkännagivande om

danstillstånd. Utskottet föreslog att motionerna skulle avslås, vilket riksdagen också gjorde (bet. 2021/22:JuU22 s. 42 f., rskr. 2021/22:270).

Regeringens redovisning av riksdagens tillkännagivanden

I propositionen uppger regeringen att de tillkännagivanden som redovisats ovan är tillgodosedda genom det lagändringsförslag som lämnas i propositionen och att de därmed är slutbehandlade.

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:931 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att kravet på tillstånd för att anordna en offentlig danstillställning bör avskaffas. Liknande yrkanden framställs i kommittémotion 2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 5 samt i motionerna 2022/23:103 av Oliver Rosengren m.fl. (M) yrkande 6, 2022/23:328 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) och 2022/23:329 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 2.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har utskottet genom två tidigare tillkännagivanden efterfrågat ett avskaffande av kravet på tillstånd för att anordna offentliga danstillställningar. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu har överlämnat ett lagförslag om detta.

Regeringens beredning av propositionen har ifrågasatts av Lagrådet. Utskottet ser dock inte skäl att vidta ytterligare beredningsåtgärder utan anser att det har ett tillräckligt underlag för att kunna ta ställning till förslaget.

Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och att riksdagen bör bifalla det.

Genom lagförslaget får motionerna 2022/23:103 (M) yrkande 6, 2022/23:328 (C), 2022/23:329 (C) yrkande 2, 2022/23:931 (SD) yrkande 4 och 2022/23:1124 (C) yrkande 5 om att avskaffa kravet på tillstånd för att anordna en offentlig danstillställning anses vara i huvudsak tillgodosedda. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Avslutningsvis har utskottet inte något att invända mot regeringens redovisning av tillkännagivandena.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:67 Avskaffat krav på tillstånd för offentlig danstillställning på plats som inte är offentlig:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617).

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:103 av Oliver Rosengren m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att avskaffa förbudet mot spontandans utan tillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:328 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på tillstånd för att anordna en offentlig danstillställning bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:329 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa danstillstånden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:931 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med det förslag som utretts kring avskaffande av dagens absoluta tillståndskrav för att anordna dans och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i enlighet med riksdagens beslut bör avskaffa kravet på danstillstånd helt och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § ordningslagen (1993:1617) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.4 §¹

Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar får inte utan tillstånd anordnas på offentliga platser.

Tillstånd att anordna offentlig tillställning krävs även i annat fall, om det är fråga om offentliga *danstillställningar*, tivolinöjen, marknader eller liknande nöjeställningar eller tävlingar eller uppvisningar i motorsport eller flygning. Om det kan ske utan fara för ordning och säkerhet eller för trafiken, får emellertid anordnaren befrias från skyldigheten att söka tillstånd enligt detta stycke för tillställning av visst slag. Ett beslut om befrielse får förenas med villkor.

Tillstånd att anordna offentlig tillställning krävs även i annat fall, om det är fråga om offentliga tivolinöjen, marknader eller liknande nöjeställningar eller tävlingar eller uppvisningar i motorsport eller flygning. Om det kan ske utan fara för ordning och säkerhet eller för trafiken, får emellertid anordnaren befrias från skyldigheten att söka tillstånd enligt detta stycke för tillställning av visst slag. Ett beslut om befrielse får förenas med villkor.

En allmän sammankomst som avses i 1 § första stycket 4 eller en cirkusföreställning får hållas utan tillstånd, om den med hänsyn till det väntade deltagarantalet, den utvalda platsen och tiden för sammankomsten samt de anordningar som avses förekomma kan antas äga rum utan fara för ordning och säkerhet eller för trafiken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2023.

2. Den nya bestämmelsen ska tillämpas för offentliga danstillställningar som äger rum efter ikraftträdandet, även om tillstånd har sökts före denna tidpunkt.

¹ Senaste lydelse 2010:515.